

ROKOKO MĚSTSKÁ DIVADLA PRAŽSKÁ ABCKOMEDIE

NEVIDITELNÝ

05

METODICKÝ LIST

ROKOKO MĚSTSKÁ DIVADLA PRAŽSKÁ ABCKOMEDIE

MILÉ PEDAGOŽKY, MILÍ PEDAGOGOVÉ,

TENTO METODICKÝ LIST DOPROVÁZÍ NAŠI INSCENACI NEVIDITELNÝ. POMŮŽE VÁM PŘIPRAVIT SE A NALADIT NA NÁVŠTĚVU DIVADLA A TAKÉ VÉST DISKUZI VE TŘÍDĚ PO ZHLÉDNUTÍ PŘEDSTAVENÍ.

V LISTU NAJDETE KRÁTKÝ ÚVOD K INSCENACI, OTÁZKY A ÚKOLY K JEJÍM TÉMATŮM A NABÍDKU SLOHOVÉHO CVIČENÍ. MŮŽETE SE STUDENTY PROJÍT LIST CELÝ NEBO POUŽÍT JEN NĚKTERÁ CVIČENÍ JAKO INSPIRACI PRO VAŠI PŘÍPRAVU.

DOUFÁME, ŽE VÁM PRÁCE S METODICKÝM LISTEM PŘINESE HLUBŠÍ ZÁŽITEK Z PŘEDSTAVENÍ!

Alena Skálová
Lektorka Městských divadel pražských

PŘEDSTAVENÍ NEVIDITELNÝ DOPORUČUJEME ZEJMÉNA STUDENTŮM STŘEDNÍCH ŠKOL (15+).

JEHO TÉMATA SE VÁŽÍ K OSNOVÁM ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY, DĚJEPISU, ZÁKLADŮ SPOLEČENSKÝCH VĚD, ESTETICKÉ VÝCHOVY A K PRŮŘEZOVÉMU TÉMATU OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVY.

ÚVOD K INSCENACI

NEVIDITELNÝ

KRÁČET ZA SVÝMI CÍLI CHCE ASI KAŽDÝ Z NÁS. ALE ZA JAKOU CENU A JAKÝM ZPŮSOBEM? V ADAPTACI ROMÁNU NEVIDITELNÝ SE SETKÁVÁME S POSTAVOU PETRA ŠVAJCARA, KTERÝ JDE ZA SVÝM PROMYŠLENÝM CÍLEM BEZOHLEDNĚ A DOSLOVA PŘES MRTVOLY.

JAROSLAV HAVLÍČEK NAPSAL PSYCHOLOGICKÝ ROMÁN NEVIDITELNÝ VE TŘICÁTÝCH LETECH MINULÉHO STOLETÍ. ZVE NÁS V NĚM DO MALÉHO MĚSTEČKA JESENICE A DO VILY ŘEDITELE TOVÁRNY NA MÝDLA. ZDE SE PO PŘÍJEZDU INŽENÝRA PETRA ŠVAJCARA, VYPRAVĚČE ROMÁNU, ODEHRAJE ŘETĚZ TRAGÉDIÍ. PRVNÍ HAVLÍČKŮV ROMÁN, *PETROLEJOVÉ LAMPY*, BYL NĚKOLIKRÁT PŘEVEDEN NA JEVIŠTĚ. INSCENACE NEVIDITELNÝ V MĚSTSKÝCH DIVADLECH PRAŽSKÝCH JE PRVNÍ DIVADELNÍ ADAPTACÍ JEHO DRUHÉHO ROMÁNU.

PETR ŠVAJCAR POCHÁZÍ Z CHUDÉ RODINY A TOUŽÍ ZMĚNIT SVŮJ OSUD. MÁ SE STÁT ŽENICHEM SONI HAJNOVÉ, TOVÁRNÍKOVY DCERY, A ŘEDITELEM TOVÁRNY NA MÝDLA. JEHO SEN O MOCI A POHODĚ V ZÁZEMÍ STŘEDOSTAVOVSKÉ RODINY VŠAK NARÁŽÍ NA REALITU – DUŠEVNÍ CHOROBU, KTERÁ SE PROPÍJÍ GENERACEMI RODINY HAJNŮ, A KŘEHKOST JEHO MANŽELKY SONI. STŘET BEZOHLEDNÉHO A VYPOČÍTAVÉHO PETRA S PŘECITLIVĚLOU

A IRACIONÁLNÍ SOŇOU NUTNĚ KONČÍ TRAGÉDIÍ. PETR PŘIŠEL S PEČLIVĚ PROMYŠLENÝM PLÁNEM. JE HERCEM A DRŽÍ SE SVÉHO SCÉNÁŘE DOKONALE. SNAŽÍ SE ODSTRANIT Z DOHLEDU A ZE SVÉ CESTY VŠE, CO MU JE PŘEKÁŽKOU. NEVIDITELNÉHO STRÝČKA CYRILA SE MU ODSTRANIT SICE PODAŘÍ, ALE OSUD NEBO BŮH SE DOKÁŽE POKAŽDÉ VRÁTIT ZPĚT I ZAVŘENÝMI DVEŘMI. NENAPLNĚNÉ SNY A MARNÁ TOUHA PO LEPŠÍM ŽIVOTĚ JSOU TYPICKÉ PRO VĚTŠINU POSTAV HAVLÍČKOVÝCH ROMÁNŮ. V NEVIDITELNÉM NARÁŽÍ SONIN SEN O MILUJÍCÍM MANŽELOVI NA PETRŮV SEN O MOCI. A OBA SNY JSOU TÍMTO NÁRAZEM ZMAŘENY.

ROMÁN NEVIDITELNÝ A JEHO DRAMATIZACE REFLEKTUJÍ ŘADU TÉMAT, KTERÁ SPISOVATELE JAROSLAVA HAVLÍČKA PROVÁZELA ŽIVOTEM. JE TO NAPŘÍKLAD TÉMA ABSENCE SOUKROMÍ. POSTAVY HRY JSOU NEUSTÁLE NĚKÝM SLEDOVÁNY, NEMOHOU BÝT NIKDY SAMY SE SEBOU. TOMU NAPOMÁHÁ I SCÉNOGRAFIE – V POKOJI JSOU NĚKOLIKERY DVEŘE, KTERÉ SE NIKDY NEZAMYKAJÍ, A OKNA BEZ ZÁVĚSŮ. HAVLÍČEK VYRŮSTAL V JILEMNICI V PODKRKONOŠÍ A POPISUJE JI JAKO TYPICKÉ MALOMĚSTO, KTERÉ VÁS NESPUSTÍ Z OČÍ.

DŮLEŽITOU ROLI HRAJE V ROMÁNU TOVÁRNA NA MÝDLA. HAVLÍČKOVA ŽENA MÁŇA BYLA Z MYDLÁŘSKÉ RODINY A O ŽIVNOSTI NA VÝROBU MÝDEL SPISOVATELI ČASTO VYPRÁVĚLA.

DO CELÉHO HAVLÍČKOVA LITERÁRNÍHO DÍLA SE PROMÍTÁ TAKÉ MOTIV STRACHU ZE SMRTI A NEMOCI. HAVLÍČEK SÁM SE OCITL NA PRAHU SMRTI, KDYŽ V DĚTSTVÍ PRODĚLAL TĚŽKÝ ZÁPÁL PLIC. V NEVIDITELNÉM JE SMRT A NEMOC, TENTOKRÁT DUŠEVNÍ, TAKÉ NEUSTÁLE NABLÍZKU.

1. ČÁST

PŘED PŘEDSTAVENÍM (45 MIN)

OTÁZKY A ÚKOLY V PRVNÍ ČÁSTI METODICKÉHO LISTU MOHOU BÝT VAŠÍ PŘÍPRAVOU NA NÁVŠTĚVU DIVADLA. POMOHOU NAPŘÍKLAD NALÉZT OSOBNÍ VZTAH K TÉMATŮM INSCENACE. VYPRACOVÁNÍ VÁM ZABERE ZHRUBA 45 MINUT.

Otázky:

Co víte o psychologickém románu? Co je typické pro tento literární žánr?

Inscenace *Neviditelný* je divadelní adaptací literárního díla. Co je podle vás nejtěžší při inscenování románového příběhu? Jaké výzvy a problémy k tomu asi patří?

Román je vyprávěný Petrem Švajcarem v ich-formě. Je možné na jevišti roli vypravěče zachovat? Jak si s ní poradit? Viděli jste už někdy představení, ve kterém figuroval vypravěč? Jakým způsobem byla funkce vypravěče pojatá?

MY A NAŠE SNY – CVIČENÍ

Jaké jsou vaše sny a cíle? Po čem v životě toužíte?
Jak byste chtěli žít za 15 let?

Každý si promyslí odpověď sám. Studentům rozdáme papíry A5 a na svůj papír si každý napíše maximálně 5 jednotlivých slov, která vystihují jeho budoucnost, sny a touhy. Papíry potom rozmístíme ve volném prostoru na zemi nebo na lavicích a vytvoříme tak galerii odpovědí. Studenti procházejí po třídě a čtou si odpovědi ostatních. Po pěti minutách se každý student zastaví u cizí odpovědi, která ho nejvíc inspirovala, a může ji přečíst nahlas.

Cvičení zakončíme krátkou diskuzí. Opakovaly se některé sny a představy? Kterou cestou chce nejvíc z nás směřovat? Překvapily vás některé odpovědi? Bylo pro vás těžké představit si budoucnost a pojmenovat své sny?

Závěrečná otázka, kterou můžeme vypracovat ve dvojicích, nebo každý sám písemně:

Myslíte si, že je správné jít tvrdě za svými cíli? Kdy ano, kdy ne?

2. ČÁST

PO PŘEDSTAVENÍ (45 MIN)

DRUHÁ ČÁST METODICKÉHO LISTU OBSAHUJE OTÁZKY A CVIČENÍ, KTERÉ VEDOU K HLUBŠÍ REFLEXI CHOVÁNÍ JEDNOTLIVÝCH POSTAV A K ZAMYŠLENÍ NAD TÉMATY INSCENACE. NAJDETE TU TAKÉ DOPORUČENÍ NA DOMÁCÍ SLOHOVOU PRÁCI.

Otázky:

O čem podle vás byla inscenace *Neviditelný*? Jaká jste v ní našli témata?

(Můžeme pracovat ve dvojicích nebo ve skupinách po čtyřech a napsat na papír všechna témata a motivy, které jsme našli.)

POSTAVY V PŘÍBĚHU

Pustíme si monolog vypravěče příběhu – Petra Švajcara
<https://youtu.be/OREGniwxMG4>

Otázky k monologu:

Byl vám Petr nesympatický od začátku hry?

Soninu rodinu tíží břemeno psychické nemoci.

Petr Švajcar si však také nese zatížení z rodiny. Jaké?

Dají se cíle, které si Petr vytyčil, pochopit?

Co si myslíte o způsobu, jakým jich chce dosáhnout?

Jaký je Petr Švajcar?

Vystupuje ve hře ještě jiná nekompromisní nebo sobecká postava?

Myslíte si, že je v naší dnešní společnosti běžné stávat se „herci“ kvůli dosažení osobních cílů?

STŘET CÍLŮ – CVIČENÍ

Petr a Soňa jsou hlavními postavami příběhu. Každá z nich má velmi jasný cíl, sen, po jehož naplnění touží. Jaký je sen Petra a jaký je sen Soni?

Napište během pěti minut tyto dva sny jako zápisy do deníků jednotlivých postav – vžijte se do postavy Soni a do postavy Petra. Vzniknou dva upřímné monology, které si můžeme například ve dvojicích navzájem přečíst.

Otázky k cvičení:

Narážejí do sebe tyto dva sny, nebo mohou být společně naplněny?

Proč se sny Petra a Soni nesplnily? Co je zmařilo?

Našli byste ve hře momenty, kdy tyto dvě hlavní postavy odmítají vidět a přijmout realitu?

TÉMATATA

Napište krátkou slohovou práci na jedno z témat:

Soukromí

Co si myslíte o soukromí (prostoru a času, který můžeme mít jen sami pro sebe) dnes a dříve – na počátku 20. století, kam jsou román a inscenace zasazeny?

Máme dnes více soukromí, než bylo běžné dříve?

Potřebujeme soukromí pro zdravý duševní život?

Liší se potřeba soukromí individuálně a v různých kulturách?

Rodina

Najdete jinde v literatuře nebo dramatu příklady, kdy si rodina nese nějaké zatížení? Zdravotní, ekonomické, sociální či jiné?

Vzpomenete si na hrdinu, který je zatížený břemenem své rodiny?

Síla a křehkost

Společnost běžně považuje lidi za silné nebo slabé. Které postavy v *Neviditelném* by dnešní společnost označila za silné a které za slabé? Je takové označení fér?

Jaké typy současných lidí máme tendenci považovat za silné a jaké za slabé?

Duševní nemoc

Jak naše dnešní společnost přistupuje k duševním nemocem a duševně nemocným? Máme je ve svém okolí?

Jak se k nim chováme, jak je vnímáme?

Jak vnímali lidé duševní onemocnění před sto lety?